

Pestprotocol Brede School Omnibus

“Een kleine school waar je elkaar kent en je zijn mag wie je bent”

November 2015

Inhoud

1. Protocol is nodig om structureel pesten tegen te gaan	3
2. Bij pestproblemen zijn altijd meerdere partijen betrokken	5
2.1 <i>Het gepeste kind</i>	5
2.2 <i>De pesters</i>	5
2.3 <i>De meelopers en de andere kinderen</i>	6
3 Heldere uitgangspunten en procedure zorgt voor strakke aanpak.....	8
3.1 <i>Er zijn vier uitgangspunten bij het pestprotocol</i>	9
3.2 <i>We onderkennen twee soorten maatregelen</i>	9
3.2.1 Preventieve maatregelen	9
3.2.2 Repressieve maatregelen	10
3.3 <i>De procedure is gebaseerd op concrete pedagogische hulp aan kinderen en ouders</i> ...	11
3.3.1 Hulp aan het gepeste kind.....	11
3.3.2 Hulp aan de pester	12
3.3.3 Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers	12
3.3.4 Hulp aan de ouders.	12
De 10 gouden regels om pesten te voorkomen	14
Incidentformulier.....	15
Signaleringslijst pesten of plagen	16

1. Protocol is nodig om structureel pesten tegen te gaan

Uitgangspunten van de Brede School Omnibus is het creëren van een veilig en stabiele omgeving waar de kinderen, de leerkrachten en de ouders elkaar kennen en waar kinderen hun eigen talenten en bekwaamheden maximaal ontdekken en zich kunnen ontwikkelen in een prettige en harmonieuze sfeer tijdens schooltijd en de bij TSO.

Dit pestprotocol is aangepast aan de normen en waarden van onze school en geeft richtlijnen voor de aanpak van ongewenst gedrag. Het protocol is volgens de richtlijnen van het Nederlands jeugdinstituut geschreven.

Het Team van de Brede School Omnibus neemt pestgedrag serieus en vindt het belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Natuurlijk is het beter om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat en daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. Een voorbeeld hiervan is het inzetten van het programma de Vreedzame School waarmee deze ontwikkeling wordt bevorderd door het scheppen van een veilig klimaat en een positieve sfeer in de school en de directe omgeving. Wij zijn ons bewust dat het met respect met elkaar omgaan niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren. Dit geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus ook energie in moeten steken. Door het duidelijk aangeven, belonen en onderhouden van gedragsverwachtingen is dit in de meeste gevallen voldoende.

De gedragsverwachtingen en daarop gestelde gedragsregels zijn afgeleid van de drie pijlers van de school namelijk: respect, verantwoordelijkheid en veiligheid.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de geschreven en ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende de veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor de Brede School Omnibus is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Op de klassenouderavonden aan het begin van het schooljaar zal het pestprotocol aan de orde worden gesteld.

Er is een verschil tussen plagen en pesten

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met

allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicttherapie, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Discrimineren op afkomst geloof of uiterlijk
- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen"
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen, ook als dat tijdens een spelsituatie is in, of buiten, de les
- Schoppen, duwen, blokkeren en laten struikelen
- Krabben, bijten en haren trekken, boeren, stoel wegtrekken, schriften bekladden, gemaakt werk beschadigen

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen bijvoorbeeld de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag
- Roddelen met de opzet iemand buiten te sluiten

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken, ventiel eruit halen

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

2. Bij pestproblemen zijn altijd meerdere partijen betrokken

2.1 Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters al de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een andere clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

2.2 De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen,

gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat:

Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich aan god noch gebod en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken. “Wie maakt mij wat?” staat met grote letters op het voorhoofd geschreven.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. “Laten pesten doet pesten”.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben last op termijn van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

2.3 De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Voorals meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt

laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

3 Heldere uitgangspunten en procedure zorgt voor strakke aanpak

Bij het gepeste kind: Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester: De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waardoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden. In de directe kind-omgeving: Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen.

Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is.

Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders: Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren.

Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen.

Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. De slogan: "Ach iedereen is wel eens gepest, u toch ook?" , "geeft de visie van de ouders op dit gedrag aardig weer. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

3.1 Er zijn vier uitgangspunten bij het pestprotocol

De school wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Het team en medezeggenschapsraad ondersteunen de maatregelen en gedragingen zoals deze in dit protocol zijn weergegeven.

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat een gemeenschappelijk probleem op onze school voor zowel de leerkrachten, de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en overblijfouders moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en overblijfouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure opnieuw uit.

3.2 We onderkennen twee soorten maatregelen

3.2.1 Preventieve maatregelen

Op de Brede School Omnibus worden gedragsverwachtingen voor alle algemene ruimtes omschreven in gedragsregels welke duidelijk zichtbaar hangen in de school.

Deze gedragsregels zijn gebaseerd op de drie pijlers: respect, verantwoordelijkheid en veiligheid.

A. Gedragsverwachtingen:

De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar en zo nodig door het hele jaar heen. Het onderling plagen en pesten wordt benoemd en besproken in alle groepen van de school. Vanaf groep 3 t/m 8 worden de regels van het pestprotocol expliciet besproken.

B. Vaardigheden van sociale verantwoordelijkheden:

Het aanleren van vaardigheden van sociale verantwoordelijkheid om conflicten te voorkomen door middel van vier stappen die horen bij de Vreedzame School aanpak;

1. STOP! HOU OP! –
2. wordt rustig –
3. Bedenk een goede oplossing –
4. Maak het goed.

Tijdens pauzes zijn er speciaal daarvoor getrainde leerlingen (mediators) die de kinderen met een conflict helpen om deze stappen te zetten. Mocht er sprake zijn van echt pestgedrag wordt dat expliciet door een leerkracht besproken en gecorrigeerd. Daarnaast worden leerlingen handreikingen gedaan om met pestgedrag om te (leren) gaan.

C. Toezicht houden.

Het is van groot belang dat toezichthouders, zoals leerkrachten, overige teamleden en Tussen-Schoolse-Opvangkrachten (TSO), een alerte en actieve houding laten zien. Incidenten worden gemeld en ter plekke aangepakt.

Door te waarschuwen, te belonen op de juiste reactie en te reageren op melding van pestgedrag.

3.2.2 Repressieve maatregelen

1. Na een conflict wordt door de betrokken leerlingen een incidenten formulier ingevuld (bijlage 2). Doel is de betrokkene te laten inzien welke rol zij hebben gespeeld en hoe zij de volgende keer zich beter kunnen gedragen/kunnen handelen.
2. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het dossier/leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het gepeste kind.
3. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk door gesproken en ook vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs, excursies, schoolreisjes. De directeur van de school wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders en kan de gemaakte afspraken terugvinden in het dossier van de leerling.
4. Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een gedocumenteerd protocol met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.
5. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directiegesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.
6. Indien het gedrag niet verbetert kan er via de ib-er een verwijzing plaatsvinden naar het zorgteamoverleg. Hierin zitten de ib-er, een ggd-arts, de leerplichtambtenaar en een medewerker van schoolmaatschappelijkwerk.
7. Een en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in het dossier van de leerling.
8. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en / of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken kan de

directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen als daar zijn: isoleren van de pester of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met een maximum van twee dagen als omschreven in de schoolgids en het schoolplan.

3.3 De procedure is gebaseerd op concrete pedagogische hulp aan kinderen en ouders

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in zaken als pestgedrag duidelijk te monitoren hoe het verloop van een casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook vele betrokkenen.

Indien bij het signaleren van een pestprobleem, dat de leerling niet aan de leerkracht durft te vertellen, kan een kind naar een leerkracht van eigen keuze gaan. Deze leerkracht, *een zogenaamde vertrouwenspersoon* voor de kinderen, koppelt het probleem vervolgens terug naar de direct betrokken leerkracht alsmede de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem is bij deze terugkoppeling gewaarborgd alleen bij extreme gevallen zal hier een uitzondering op worden gemaakt. De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt op gewichtige wijze met de pester en zijn ouders en richt zich, indien nodig, op de zwijgende middengroep en de meelopers.

3.3.1 Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen.

Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met de vertrouwenspersoon of bij voorkeur de leerkracht van het kind.
- Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen, waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een "verwerkingsschriftje" dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld in en buiten de reguliere schooltijd om. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven/tekenen.

3.3.2 Hulp aan de pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp, zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig.

Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek vanuit het protocol waarin duidelijk zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slechtnieuwsgesprek. Er wordt een schriftelijk verslagje van gemaakt. Een duidelijk afspraak voor een vervolgesprek op termijn ongeacht de ontwikkelingen en welke straf er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren.
- De ouders worden geïnformeerd van zowel de pester als het gepeste kind.
- Van alle gesprekken met de pester en /of ouders worden verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt, voert de leerkracht een aantal probleem- oplossende gesprekken met de leerling, waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.
- Als het pestgedrag blijft voortduren roept de school via de IB-er de hulp in van het ZT-overleg. Indien dit alles niet leidt tot een verbetering zal de ouders geadviseerd worden om te zien naar een andere school voor hun kind.

3.3.3 Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is, als eerder beschreven in dit stuk, van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

3.3.4 Hulp aan de ouders.

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

- De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Bijlage 1

De 10 gouden regels om pesten te voorkomen

De belangrijkste regel van het pesten luidt:

Word je gepest, praat er dan thuis en op school over. Je houdt het niet geheim.

1. Je mag er uitzien hoe hij of zij dat zelf wil.
2. Iedereen mag meedoen, ik sluit niemand buiten.
3. Ik vraag of ik aan iemands spullen mag komen en ik ben daar zuinig op.
4. Als ik iets zeg gebruik ik normale taal en noem een ander bij de voornaam.
5. Als ik iets over iemand wil zeggen dan vertel ik dat ook aan diegene over wie het gaat.
6. Ik behandel een ander zoals ik zelf behandeld wil worden, ik bedreig niet en doe niemand opzettelijk pijn.
7. Ik houd mij aan de regels op de computer, alle ruimten in de school maar ook daar buiten.
8. Ik maak gebruik van de 'stop hou op/wordt rustig/bedenk een goede oplossing/maak het goed stappen' om te voorkomen dat ik ga pesten.
9. Als ik zie dat iemand goed reageert tijdens een ruzie geef ik die een compliment.
10. Wij helpen iemand als hij of zij gepest wordt en vertellen dat bijvoorbeeld aan de leerkracht of andere volwassene. Dat is dan geen klikken!!!

Is er dan verschil tussen klikken en klagen?

Nou en of; bij klikken wil je dat de ander straf krijgt, bij klagen hoop je dat het ongewenste gedrag ophoudt en dat jij je weer prettig op school kan voelen.

Bijlage 2

Incidentformulier

Datum:Naam:

groep:

Wat gebeurde er?:

.....
.....
.....
.....

Wie waren erbij?:

.....
.....

Hoe had je het kunnen voorkomen?:

.....
.....

Wat heb je ervan geleerd?:

.....
.....
.....

Afspraken met de leerkracht:

.....
.....
.....

Bijlage 3

Signaleringslijst pesten

	Wat wordt het slachtoffer aan gedaan?	ja	nee
1	Wordt ... (herhaaldelijk) op een gemene manier geplaagd, uitgescholden (heeft een scheldnaam), bespot, gekleineerd, belachelijk gemaakt, vernederd, bedreigd, gecommandeerd, overheerst of onderworpen.		
2	Steken klasgenoten de draak met ... en lachen ze hem/haar op een spottende en onvriendelijke manier uit?		
3	Wordt ... lastig gevallen, weggeduwd, gestoten, gestompt, geslagen, geschopt en is ... niet in staat zichzelf adequaat te verdedigen?		
4	Is ... betrokken bij 'twisten' of 'ruzies' waarin hij/zij zich totaal niet kan verdedigen en waaruit hij/zij soms huilend probeert te ontsnappen?		
5	Worden boeken, geld of andere eigendommen van ... beschadigd of slingeren deze rond?		
6	Heeft ... blauwe plekken, verwondingen., sneeën., schrammen of gescheurde kleding die ze niet op een normale manier opgelopen kunnen hebben?		
7	Is ... (vaak) alleen en wordt hij/zij uitgestoten door de klas/groep tijdens de pauzes?		
8	Heeft ... een enkele goede vriend(in) in de klas?		
9	Wordt. .. als een van de laatste gekozen bij het samenstellen van een team?		
10	Probeert ... in de pauze dicht bij de leerkracht of andere volwassenen te blijven?		
11	Vindt... het erg moeilijk hardop te praten in de klas en maakt hij/zij een angstige indruk?		
12	Ziet ... er bang, ongelukkig, neerslachtig of huilerig uit?		
13	Toont... een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten?		
	Algemene kenmerken van het slachtoffer	ja	nee
1	Is ... fysiek zwakker dan zijn/haar leeftijdgenoten?		
2	Is ... lichamelijk overdreven voorzichtig, bang voor pijn of bang om zichzelf te bezeren, onhandig tijdens spel, sport en vechten en/of heeft hij/zij een slechte lichamelijke coördinatie?		
3	Is ... behoedzaam, gevoelig, stil, teruggetrokken, passief, onderdanig en verlegen en gemakkelijk aan het huilen te brengen?		
4	Is ... angstig. onzeker van zichzelf, ongelukkig en bedroefd?		
5	Heeft ... een negatief beeld van zichzelf en wekt hij/zij de indruk dat hij/zij zich een waardeloze en ongeschikte persoon vindt die niets terug zal doen als hij/zij aangevallen of beledigd wordt?		

6	Kan ... zowel fysiek als verbaal goed voor zichzelf opkomen?		
7	Kan ... beter opschieten met volwassenen dan met leeftijdgenoten?		
8	Haalt ... over het algemeen niet noodzakelijke lagere cijfers?		
9	Is ... driftig en slaat hij/zij doeltreffend terug als hij/zij aangevallen of beledigd wordt?		
10	Is. .. hyperactief, rusteloos, ongeconcentreerd en over het algemeen hinderlijk en onhebbelijk?		
11	Is ... onhandig en kinderlijk en vertoont hij/zij daarbij irritante gewoonten?		
12	Wordt ... door volwassenen niet aardig gevonden?		
13	Probeert... zwakkere leerlingen te pesten?		